

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין בפאכע באקדע וואסווא פלאנץ

גליון מס' 678

פרשת ויחי

י"ד טבת התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"ג יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לע"ג שמעון בן חביבה ע"ה | לע"ג רחל שנהו בת מנורה ע"ה

לע"ג מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

האבא של כולם

סיפר הצלם ר' שוקי לרר הי"ו: בעיני, ההגדרה - "מרן" זה היושב 24 שעות כשכולו מכונס והוגה בתורה, כשכולם מנסים להכנס לברכה או לעצה טובה מבקשים "רק לרגע" אבל גבאו הנאמן המשב"ק, האיש המסור ביותר למרן ידידי הרב צבי חקק לא נותן ליותר מעשרה אנשים להכנס מידי יום אחרי התפילה. כולם מתפלאים למה הוא עושה את זה. אבל בעיניי שלי אני רואה דברים שאחרים לא רואים. כי מידי יום אחרי קבלת הקהל הקצרה כשמרן רוצה לשוב וללמוד אני רואה שמרן מתקשה לחזור ללימוד, זה לוקח רבע שעה - עשרים דקות עד שהוא מצליח. ולמה? כי באותם רגעים שהאנשים הגיעו וסיפרו למרן על צרותיהם, מרן שמע והקשיב ולקח לליבו, אח"כ כשאנשים יצאו, ישב מרן ובכה ונאנח על צרה של כל אחד ואחד. אז מה אתם רוצים שמרן לא יוכל ללמוד? קשה לו יותר מידי לקחת לליבו הרחום את הצרות. כנראה שעשרה אנשים זה עדיין בגדר האפשרי.

זכות גדולה ונדירה נפלה בחלקי כאשר שלוש פעמים! מרן הגיע והשתתף ונשא דברים בכינוסים של ישיבות בין הזמנים שזיכה אותי ה' להחזיק. אני יכול לומר שלא היה ספר של מרן שיצא בעשר השנים האחרונות שלא קיבלתי אותו במתנה עם הקדשה אישית ארוכה ומפרגנת בכת"י.

העיניים שלי נרטבות כשכעת עולים בעיני המראות מלפני 7 שנים, היה זה כששברתי את רגלי והייתי צריך להיכנס לניתוח. חששתי מאוד מהניתוח, בכל אופן ניתוח ראשון בחיי. והנה חצי שעה לפני הניתוח הטלפון שלי מצלצל, התפלאתי מי מתקשר אלי בזמן כזה. אני מרים את הטלפון והנה על הקו לא פחות מאשר מורי ורבי מרן מאור ישראל רבינו זצוק"ל. ומיד אומר לי תדע לך שאני מתפלל עליך, אמרתי לו שאני דואג, ומרן עונה לי אני חושב עליך כל זמן הניתוח ומתפלל עליך.

הברכה של הרב הרגיעה את המתח שלי לחלוטין ונכנסתי לניתוח בלב רגוע, הברכה הזו של הרב מלווה אותי עד היום ובכל רגע שאני נזכר בה היא מחממת את ליבי.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

המתכון לאושר

נפתח בתרגיל, בהמשך נסביר נחיצותו. אנו מודים לבורא יתברך, כל אחד מאתנו מודה לו, על אין ספור דברים. אבל אם נדרש לנקוב בדבר אחד, בדבר הבולט ביותר: תודה לך ה' על - על מה? יעצום כל אחד עיניו, יחשוב לרגע. על מה יבחר להודות. על המשפחה, על הנחת, על הפרנסה, על הדירה, על מה? אל תחפזו, תחשבו ותחליטו. החלטתם? יפה, ראשית - אכן, תנו על כך הודיה. אימרו תודה. ועת נסביר מדוע ביקשנו זאת. משום שהסבא מקלס זצ"ל אמר, שאם רוצים להבין לאשורו ולהתפעל כדבעי מדבר חידוש, יש לחשוב תחילה ולדעת מה סברנו קודם, ואז נדע להעריך כראוי את החידוש ומשמעותו.

יעקב אבינו, בחיר האבות, על סף מאה וחמישים שנות חיים. שבע עשרה שנותיו האחרונות היו בטובה מעין העולם הבא, עד שהשכיחו ממנו כל שנות הרעה. השבטים הקדושים כשתילי זיתים סביב לשולחנו, ולא נפטר יעקב אבינו מן העולם עד שראה שישים ריבוא מבני בניו. יש ויש לו על מה להודות!

וכשהיה עליו לנקוב בדבר אחד, בהודאה אחת, פתח ואמר: "האלוקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה". ותרגמו: ה' שזן אותי מהוולדי ועד עתה!

וב"כלי יקר" הביא דברי רבותינו: "מעודי" מספרו מאה ושלושים, כמספר שנות חייו עד ירידתו למצרים "הזה" מספרו י"ז כמספר השנים שחי במצרים והתפרנס מיד יוסף. אך ידע שלמעשה ה' הוא המפרנסו, ואין יוסף אלא שליחו. נפלאים הדברים. אך מי יעלה בדעתו להעלות על נס ולהודות מעל לכל, שבכל יום מימי חייו היה לו... לחם לאכול! אכן, גם זה בגדר "מעשי אבות סימן לבנים". גם על כך אמרו רבותינו: "חייב כל אדם לומר אימתי יגיעו מעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב".

ובאמת, כשנתבונן נראה שלא נצטוינו להודות, מדאורייתא, אלא על אכילת לחם. לשובע. על כל השאר, על פירות נפלאים ומעדנים משובבי נפש, פחותה חובת ההודאה. מדברי סופרים "בלבד". מובן, אנו מתפעלים מהמעדנים שבארוחה, מהבשרים ומהתוספות והפרפראות. אבל החכם עיניו בראשו, להודות בראש ובראשונה על הבסיס, על העיקר, שנראה לנו כמובן מאליו עד שאנו כמעט ומתעלמים ממנו!

ובהתעלמות זו איננו חוטאים רק בהודאה על העבר, אלא גם בבקשה לעתיד. שהרי שנינו: "לעולם יבקש אדם רחמים עד שלא יחלה, משום שאם יחלה אומרים לו: הבא זכות והפטר". ועוד אמרו: "לעולם יקדים אדם תפילה לצרה, שאילו לא הקדים אברהם תפילה לצרה בין בית אל ובין העי, לא נשתיר מרשעי ישראל שריד ופליט". יעקב אבינו העתיר וביקש: "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש". אבל אנו, אם חושבים אנו שהלחם לאכול מובטח, ומקבלים אנו את החיים והבריאות כמובנים מאליהם, וכל מעיינינו בעוד ועוד, איך נקדים תפילה לצרה. להתפלל על הבריאות שתמיידי, על הלחם והבגד שלא יחסרו, על הבסיס וההכרחי. כי הכל שברירי כל כך, והכל בחסד עליון! על הכל יש לבקש, ועל הכל יש להודות! אם נקנה מבט זה, לא בלבד שנדע להודות כראוי, ונדע לבקש שהטובה הבסיסית תתמיד. אלא נדע כמה עשירים אנו, בבריאותנו ובמזוננו, בצרכינו הבסיסיים המזומנים לנו. וכל שאר הבקשות, ולוואי שתמלאנה, יקבלו את היחס הנכון!

מבט זה ביקשו חז"ל להקנותנו בכל יום ויום. בברכות השחר מבקשים אנו כל טובה וברכה, עד לבקשת "ותגמלנו חסדים טובים", הכוללת הכל. אבל לפני כן תיקנו לנו שנאמר תודה וברכה על הנעת האיברים וזקיפות הקומה, על ההליכה ועל הראייה, על הביגוד וההנעלה!

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

“ועשית עמדי חסד ואמת וגו’” (מז, כט).

מהו כפל הלשון “חסד ואמת” – שאל המגיד מדובנא – וכי יש חסד של שקר? ... אלא – אמר המגיד – ניתן להסביר זאת על פי הכתוב במיכה (פרק ז'): “תתן אמת ליעקב חסד לאברהם”, מדוע “אמת” ליעקב ו”חסד” לאברהם?

משל למה הדבר דומה? לעשיר אחד שנדבו לבו לתת מתנה לידידו סכום של אלף זהובים! חשב העשיר כי אשתו תתנגד לתת מתנה כה גדולה, על כן כתב שטר חוב כאילו הוא חייב לידידו זה אלף זהובים וחייב לפרעם בעוד כחודש ימים. על השטר החתים שני עדים. בהגיע זמן הפרעון – חשב העשיר לעצמו – לא תוכל אשתי להתנגד שכן בית דין יכפו אותי לשלם ככל הכתוב בשטר.

למתנה מעין זו – אמר המגיד – יקרא “חסד ואמת”, אמת שהוא חייב ככל הכתוב בשטר, אולם מה שהתחייב על כך מראש, הרי זה חסד ונדבה.

כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – ה' כרת ברית עם אברהם, ונשבע לו שיתן לו ולזרעו את כל הארצות, זה הוא חסד. אולם לאחר מכן הרי זה הפך לחוב שהרי נשבע על כך וצריך לקיים מצד האמת. זה שאמר הכתוב: “תתן אמת ליעקב” מכח השבועה שנשבע, אולם עצם ההתחייבות היא “חסד לאברהם!” כן הוא גם מה שבקש יעקב מיוסף: “ועשית עמדי חסד ואמת”, כי אם יוסף לא היה נשבע על כך היה במעשהו רק משום “חסד”, אבל אחרי שנשבע מחוייב הוא בכך גם משום “אמת”!

“ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם וגו’” (ג, כא).

מה עניין הבטחות הללו של יוסף לאחיו?

העניין יובן על פי המסופר על רבי ישראל מסלנט: פעם אחת נסע עימו יהודי אחד ברכבת, ולא הכירו והתנהג עימו בזלזול, בהגיעם למחוז חפצם, גילה האיש כי קדוש ישראל הוא, נפל לפניו בבקשת סליחה ומחילה. ר' ישראל לא די שמחל לו, אלא עוד התעניין בעבור מה בא לעיר זו, והשתדל לסייעו ככל יכולתו, כדי להוציא מלבו כל חשש על מחילתו. כמו כן יוסף, כיון שנפלו אחיו בתחינה וביקשו לפניו כי ימחול להם על מכירתו, ביקש להסיר כל ספק מליבם כי מוחל הוא בלב שלם, ולכן הבטיחם על אתר כי יכלכלם מעתה ועד עולם, ועוד הוסיף לנחמם ולדבר על לבם.

ובהקשר לזה מסופר על רבי יהודה צדקה זצ"ל, שפעם אחת, בא לפניו איש חשוך ילדים והפציר בו שיברכו בבנים, אבל הוא השתמט והסביר לאותו אדם שאין כדאי לדחוק את השעה, וכפי שאמרו רבותינו, בגמרא מסכת ברכות (דף טז): “כל הדוחק את השעה – שעה דוחקת”. לאחר מכן היכהו לבבו: אולי פגע ברגשות הזולת וציער אותו, וחיפש אחריו לפייסו בדברים ולבקש בהנעה את סליחתו. כשמצאו, לא הירפה ממנו עד שאמר לו בפה מלא: “מחול לך... מחול לך...”.

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

“זבולון לחוף ימים ישכון... יששכר חמור גרם” (מט, יג-יד)

זבולון זוכה להצלחה רבה, מאחר שהוא מפרנס את יששכר, ובכך נותן לו אפשרות לשקוד על התורה. הפרנסה שמפרנס זבולון את יששכר צריכה להיות ברווח ולא בדוחק, בכבוד ולא בביזוי, בהיתר ולא באיסור. עלינו לשאוף להגיע למעלה העליונה – להיות גם יששכר וגם זבולון, גם להגות בתורה יומם ולילה, וגם לתמוך בלומדי התורה. זו הזכות הגדולה והעצומה ביותר.

משה רבינו ברך את יששכר וזבולון לפני מותו (דברים לג, יח): “שמח זבולון בצאתך, ויששכר באהליך”.

מי שלומד תורה במסירות נפש, מתקיימת בו ברכת שניהם: “שמח זבולון”, בלא שיצטרך לצאת, אלא “יששכר באהליך” – אתה תלמד, והפרנסה תבוא אליך.

עליתי פעם על צוללת של חיל הים. עיני ראו ולא זר, והשתוממת. אינני יודע איך הם חיים שם. זה הבית שלהם, ואלו החיים שלהם במשך יותר משנתיים. למדתי מזה מוסר השכל גדול, לגבי המסירות העצומה שצריכה להיות לנו ללימוד תורה ולקיום מצוות.

אחד המפקדים אמר לי: “המיטות האלה שאתה רואה, קוראים להן מיטות קבר”. ולמה? כי אי אפשר, כמעט, לזוז במיטות האלה. יש שם ארבע קומות, קומה על גבי קומה, ועל המיטות התחתונות אי אפשר אפילו לשבת, רק להשתחל בדוחק.

לפני כשלושים שנה עליתי על אוניה, ואני זוכר שהסתובבו שם חולדות ועכברושים גדולים. בחורים שהיו על האוניה אמרו לי: “אל תשאל אילו צרות יש לנו מהחולדות והעכברושים האלו. הם השתלטו על האוניה, ועד כדי כך הגיע המצב שאנחנו צריכים לתת להם אוכל, לפעמים, כדי שלא יאכלו את הכבלים, ויהרסו לנו הכל. לנצח אותם – איננו יכולים!”

כשבאתי לבסיס הצבאי שאלתי את הצוות אם יש שם חולדות. אמרו לי: “לא, פה לא תמצא חולדות או עכברושים, כל הזמן מנקים פה!” חולדות אין, אבל אלו לא חיים בכלל...

אחד המפקדים שם, שהוא ירא שמים במקצת, אמר לי: “אנשים נכנסים עם טלפונים ניידים לבית הכנסת, וטוענים שקשה להם לכבות אותם. דע לך, אנחנו מפליגים, לפעמים, במשך שלושה שבועות, חודש וחודשיים, ואין טלפון ולא כלום! מנותקים מהעולם. מי שאומר 'איך אפשר חצי שעה בלי טלפון...', שיבוא ויראה, וייקח מוסר השכל!”

משמייים עשו, שהפציר בי סגן המפקד של הצוללת, ובאתי לשם ולמדתי לימוד חשוב.

אותו מפקד תיאר לפני, עד כמה אנשי הצוות בצוללת, שרובם אנשים מוכשרים ביותר, מנותקים מהבית ומהמשפחות שלהם במשך השבועות הארוכים של ההפלגה. הם לא יודעים בכלל, מה קורה עם האישה וזה מוסר השכל גדול שבבילנו...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

התחייבות (א)

העצלות היא דבר טבעי, אין צורך בסיבה מדוע

להתעצל. עלינו רק לחפש סיבות להניע ולדרבן את הגוף לעשייה.

דברים אלו נכונים גם בכל הנוגע לחיים הגשמיים. אנו יודעים שרוב הפיתוחים הטכנולוגיים פותחו דווקא בזמני מלחמה או מצוקה. נציין את תקופת המלחמה הקרה שבין ברית המועצות לארצות הברית, אז פרצו כל תכניות החלל או המצב בארצנו הקדושה המוקפת אויבים, דבר המחייב פתרונות צבאיים, בעוד שמדינות שלוות לא פיתחו כמעט שום מערכות מתוחכמות, שכן בכדי ליצור ולפתח צריך מניע ודרבון ואין מניע גדול ממצב תחרותי או מצוקה כדי ליזום לחדש ולפתח.

למה להתחייב להיות נטרד משני העולמות? יסוד זה ככתבו וכלשונו מובא בספר “שם משמואל” בשם אביו הגה"ק בעל ה'אבני נזר' (פרשת חיי שרה). הוא מסביר בזה מדוע הבטיח יהודה ליעקב שאם לא ישיב את בנימין חי יהיה טרוד מב'